

KAFİYE SUAL VE CEVAPLARI

Sadakat.Net İslami Web Hizmetleri

1-Bir ilme başlarken bilinmesi gereken 7 husus, kafiye nedir?

1- Besmele 2-Hamdele- 3-Salvele- 4-İsmi kitab: Kafiye 5-Fenni kitab: Nahiv
6- Tebyini ğaraz.(Gayesini beyan): الْأَخْتَرَاءُ عَنِ الْخَطَا فِي الْأَعْرَابِ وَ الْبِنَاءِ
Manası: Mu'reblik ve mebnilikte hatadan kaçınmaktır. 7-Tadadi fusul (İsim, fiil, harf)

2- Kafiye kitabı hangi ilimden bahseder, tarifi nedir, ne kelime olur musannıfı kimdir?

İlmi Nahiv'den bahseder. **Tarifi:** الْبِنَاءِ مِنْ حَيْثُ الْأَعْرَابِ وَ الْبِنَاءِ
Manası: Mu'reblik ve mebnilik haysiyetinden Arabî kelimelerin halleri kendisi ile bilinen ilimdir.
Mevzuu: الْكَلِمَةُ الْعَرَبِيَّةُ الْوَاقِعَةُ فِي الْكَلَامِ Kelamda vâki olan (bulunan) kelimelerdir.
Musannıfı: İbni Hacıp hz. leridir. Kafiye, sülasi mücerredin ikinci babından ismi fail müfred müzekkerdir. Ahirindeki tai nakliye olup, müennes tası değildir.

3- Kelimenin kısımları, kelamın tarifi nedir? Sayfa:2

Kelime kendi nefsinde bir mana üzere delalet eder veya etmez. Kendi nefsinde bir manaya delalet etmeyen **harftir**. Kendi nefsinde bir manaya delalet eden kelime; ya üç zamandan biri üzere yakın olur veya olmaz. Üç zamandan birine yakın olan **fiildir**. Yakın olmayan ise **isimdir**.
Kelam: مَا تَضُمَّنْ كَلِمَتَيْنِ بِالْإِسْنَادِ **Manası:** İsnat sebebi ile iki kelimenin tazammunudur.

4- İsim ve Mureb nedir? Mu'rebin hükmü nedir? S:3

İsim: مَا دَلَّ عَلَى مَعْنَى فِي نَفْسِهِ غَيْرَ مُقْتَرِنٍ بِأَحَدِ الْأَزْمَنَةِ الثَّلَاثَةِ **Manası:** Üç zamandan birine yakın olmaksızın kendi nefsinde bir mana üzerine delalet eden lafızdır.
İki kısımdır. Mureb olur, mebni olur. Mureb: الْمَرْكَبُ الَّذِي لَمْ يُشَبِّهْ مَبْنًى الْأَصْلُ **Manası:** Mebniyi asla benzemeyen mürekkep isimdir. Hükmü: Amillerin amelde ihtilafı sebebi ile lafzan veya takdiran ahirinin değişmesidir.

5- İrap ve amilin tarifleri nelerdir? S:3,4

İrab: مَا اخْتَلَفَ آخِرُهُ بِه لِئِدَلَّ عَلَى الْمَعَانِي الْمُعْتَوَرَةِ عَلَيْهِ **Manası:** Kendi üzerine gelici manalar üzerine delalet etsin için murabın ahiri kendisi ile değişendir. İrabın nevileri üçtür: rafi, nasb ve cer.
Amil: مَا بِهِ يَتَقَوَّمُ الْمَعْنَى الْمُقْتَضَى لِلْأَعْرَابِ İrabı iktiza edici mana kendi sebebi ile hasıl olandır.

6- Murebin nevilerinin irabı nasıldır? S:4,5

Müfred munsarîf ve Cemi mükesser munsarîfın haleti rafı zamme, nasbı fetha cerri kesra ileidir. **زید- کُتِبَ**
Cemi müennes salimlerin haleti rafı zamme, nasbı ve cerri kesra ileidir. **مسلمات**
Ėayrı Munsarîfların haleti rafı zamme, nasbı ve cerri fetha ileidir. **أحمدُ**
Mütekellim yasının gayrisına muzaf olan esmai sittei mutellanın haleti rafı vav, nasbı elif cerri ya ileidir.
أبوه، أخوه، حموه، هانوه، فوه، ذو مال
Tesniyelerin، **إثنان** kelimesinin ve zamire muzaf olan **كَلَا** kelimesinin haleti rafı elif, nasbı ve cerri ya ileidir. **مسلمان**
Cemi müzekker salimlerin، **ألو، عشرون** ve kardeşlerinin haleti rafı vav, nasb ve cerri ya ileidir. **مسلمون**

7- İrabı takdiri ve lafzi nerelerde olur? S:5

Tagdiri iki yerde olur. İrabın özörlendiğı yerde **عَصَا** gibi. İrabın lafızda zuhurunun، lisana ağır geldiğı yerde olur. Raf ve cer halinde **قاضٍ** gibi. İrabı lafzi bunun maadasında (Ėayrisında) olur.

8- Ğayrı Munsarîf'ın tarifi, illetleri ve hükmü nedir? S: 5,6

Manası: Kendisinde 9 illetten iki illet ya da iki illet makamına kaim bir illet bulunan isimdir.

İlletleri: عدل, وصف, تأنيث, معرفه, عجمة, جمع, تركيب, الف نون زائدتين, وزن فعل

İki illet makamına kaim olanlar جمع ve الفالتأنيث dir. Ğayrı munsarîfın hükmü: Kesre ile olan cerri ve tenvini kabul etmemek

9- عدل nedir? Kaç kısımdır? S:6

Manası: Hakikaten ya da hükmen asli sığasından çıkmasıdır. İki kısımdır.

Adl-i Tahkikî: Eğer kelime, hakiki bir ma'dülü anh'dan (asıldan) çıkarsa adl-i tahkikî olur. أخر kelimesinde olduğu gibi.

Adl-i Takdiri: Eğer kelime, takdiri bir ma'dulün anh'dan çıkarsa adl-i takdiri olur. عمر kelimesinde olduğu gibi.

10- Vasfın Ğayrı munsarîf olabilmesinin şartları nelerdir? S:7

Vasfın şartı, Vasfiyyetin ârizî (geçici) olmayıp, aslından (ilk vaz edildiğinde sıfat olarak vaz edilmesi) olmasıdır.

ربع kelimesinde aslında vazfiyyet olmayıp sadece bu cümlede olduğundan Ğayrı munsarîf değildir. Vasfiyyet üzere ismiyyetin galip gelmesi (yani sıfat için vaz olunan kelimenin vasfiyyetinin terk edilip isim olarak kullanılması) o kelimenin vasfiyyetine zarar vermez اسود, ارقم, ادهم kelimeleri her ne kadar bir şeye alem olsalar da asıllarında vasfiyyet olduğu için Ğayrı munsarîftır.

11- Ta ile olan te'nisi lafzînin ve te'nisi manevinin Ğayrı munsarîflık şartı nedir? S:7

Ta ile müennes olan bir kelimenin Ğayrı munsarîf olabilmesinin şartı alem olmağıdır. فاطمة

Te'nisi manevinin Ğayrı munsarîflığa tesirinin cevaz şartı: alemiyyet هذ gibi , vücut şartı ise üç harf üzerine zaid olmak, ortası harekeli olmak veya ucme (yani âcemi, arabçaya başka bir lisandan girmiş bir kelime) olmağıdır. ذئب - سقر

12- Marife ve ucmenin Ğayrı munsarîf olabılme şartları nelerdir? S:8

Marife'nin şartı alem olmağıdır. Ucme'nin şartları ikidir.

1- Âcemiyyette (yani arabçaya hangi lisandan gelmişse orada) alem (isim) olacak

2- Ortası harekeli veya üç üzerine zaid olacak. Bu sebepten dolayı شتر Diyarbakır da bir kalenin ismi olduğu için bir alemiyyet, bir de ucme olup ortası harekeli olduğu için iki illetle Ğayrı munsarîftır. ابراهيم kelimesi hem alem olup, hem de ucme olup üç üzerine zaid olduğu için iki illetle Ğayrı munsarîftır. Bu kelimelerin Ğayrı munsarîflığı vacipdir.

13- Ceminin şartı nedir, sığa-i muntehel cümü nedir? S:8

Cemi'nin şartı: سığa-i muntehel cümü olmağıdır. Çünkü (هاء) ile beraber olduğunda كَرَاهِيَّةٌ gibi müfred vezinlere benzemiş olur ki, cemiliği zayıflamış olur. Bu sebepten dolayı فَرَاذَةَ kelimesi her ne kadar sığa-i muntehel cümü olsa da ahirinde üzerine (هاء) diye durulan ة olduğu için munsarîftır.

Sığai muntehel cümü: Evveli meftuh, üçüncü harfi elif, eliften sonra iki harf varsa ikisi de harekeli, üç harf varsa ortanca harfi sakın olan cemilerdir. مصابيح , مساجد gibi.

14- Terkibin şartları nelerdir? S:9

Şartı; alem olmağıdır. بعلبك gibi.

Terkibi izafi غلام عمر , terkibi isnadi نصر ذيد , terkibi savti سيويه , terkibi ta'dadi خمس عشر olmamaktır.

15- Elif nun zaideteynin şartları nelerdir? S:9

Eğer isimde olursa şartı alem olmaktadır. **عمران** gibi.

Eğer sıfat da olursa şartı **فَعْلَانَةٌ** diye müennesi olmamasıdır. Mesela **غُرَيَّان** isimli sıfatın **غُرَيَّانَةٌ** vezninde müennesi olduğundan gayrı munsarîf olmaz.

Bir görüşe göre de sıfat olan elin nun zaidin gayrı munsarîf olabilmesi için **فَعْلَى** diye müennesi olacak.

رحمن kelimesi, Cenab-ı Hakkın sıfatlarından olup, ona mahsus olduğu için müzekkeri ve müennesi yoktur. Dolayısı ile **فَعْلَانَةٌ** diye müennesi olmadığı için gayrı munsarîf (1. görüşe göre), **فَعْلَى** vezninde müennesi olmadığı içinde munsarîfdır (2. Görüşe göre)denilerek ihtilaf olunmuştur

سكران : Kelimesi **سَكْرَانَةٌ** diye müennesi olmayıp **سَكْرَى** diye müennesi olduğu için bil ittifaq gayrı munsarîfdır.

16- Vezni fiil'in gayrı munsarîf olmasının şartları nelerdir? S:10

İsmi, ya fiile mahsus bir vezinde olmasıdır. Yani o ismin önceden fiil olup birisine isim verilerek alem olmasıdır. **شَمَّرَ وَ**

ضَرَبَ gibi. Veya fiil vezninde olan ismin ahirinde **تا** olmayan ve evvelinde **اتين** harflerinden bir harf bulunmasıdır.

احمر kelimesi, evvelinde **اتين** harflerinden elif olduğu için gayrı munsarîftır.

يَعْمَلَةٌ ismi ise her ne kadar evvelinde **اتين** harflerinden **ى** olsa da ahirende **ة** olduğu için gayrı munsarîf değildir.

17- Alemiyyetin illetlere tesiri nasıldır? S:10

Alemiyyet; şart olduğu halde müessir olanlar: Tenis, ucme, terkiib ve elifi nunu zaide isimde olduğu zaman.

Şart olmadığı halde müessir olanlar: Adil ve vezni fiil. Müessir olmadığı yerler: Vasıf ve cemi

18- **احمر** kelimesi gibi aslında vasıf, şu anda alem olan kelimelerden alemiyyet alınırsa ne olur? S:11

Kendisinde, müessir olduğu halde alemiyyet bulunan gayrı munsarîf isim nekre kılınırsa munsarîf olur. Çünkü alemiyyet, ancak kendisinde şart olduğu illetler ile bir kelime de bulunur. Bu kelime de nekre kılınıp alemiyyet gidince, kelime ya bir illet ile veya hiç illetsiz kalarak munsarîf olur.

Ancak **احمر** kelimesi gibi aslında vasıf, şu anda alem olan kelimelerde İmam-ı Sibeveyh, asıl vasfiyyetine itibar ederek bir vasıf bir de vezni fiil olup iki illet ile gayrı munsarîftır der. İmam-ı Ahfeş ise giden geriye gelmez deyip asıl vasfiyyetine itibar etmeyerek sadece vezni fiil kalır ki kelime bir illet ile munsarîf olur.Tercih edilen görüşte budur.

19 - Gayrı munsarîf isim ne zaman kesre ile olan cerri kabul eder? S:11

1-Gayrı munsarîf olan kelime üzere lamı tarif dâhil olduğu zaman. **مررت بالاحمر** gibi.

2- İzafeyle yani gayrı munsarîf olan kelime muzaf olduğu zaman kesre ile olan cerri kabul eder. **مررت بأحمركم**

20 – Merfuât ve failin tarifi nedir, Failiyyet alametleri nelerdir? S:11

Merfuât: هو ما شتمل على علم الفاعلية Manası: Failiyyet alameti üzerine iştimal edendir.

Failiyyet alametleri, zamme, vav, eliftir

Fail: هو ما أسند اليه الفعل أو شبهه و قدّم عليه على جهة قيامه به. Manası: Fiil ya da şibih fiil kendisi üzerine tegaddüm edip, kendisiyle kaim olmasına binaen fiil ya da şibih fiil kendisine isnad olunan isimdir. Failde asıl olan filini takip etmesidir.

21- طَرَبَ غُلْمَهُ ذِيْ misalinde fail fili takip etmediği halde bu misal nasıl caiz olmuştur? S:11

طَرَبَ غُلْمَهُ ذِيْ misalinde her ne kadar zeyd olan fail muahhar olarak gelse de asıl yeri fiilden sonra gelmek olduğu için, bunun takdiri **طَرَبَ ذِيْ غُلْمَهُ** dür. Dolayısıyla her ne kadar lafzan olsa da rütbeten izmarı gablezzikir yoktur. Çünkü bir cümlede lafzan ve rutbeten izmarı gablezzikir olduğu zaman o misal caiz olmaz. Ancak sadece lafzan ya da rutbeten izmarı gablezzikir olursa caizdir.

22- Failin meful üzerine takdiminin vacip olduğu yerler nelerdir? S:12

- 1-Failin failliğine, mefulun mefullüğüne delalet eden i'rab yok olup olup, karine de bulunmadığı zaman, Karışıklık lazım gelmesin için. Misali: ضرب موسى عيسى
- 2- Fail fiile bitişik zamir olduğu zaman (İttisal infisale zıt olduğu için) Misali: ضربت زيدا
- 3-Meful "الا" dan sonra vakî olduğu zaman (Matlub olan hasır değişmesin için) Misali: ما ضرب زيد الا عمرا
- 4-Meful "الا" manasına olandan sonra vakî olduğu zaman (Matlub olan hasır değişmesin için) Misali: انما ضرب زيد عمروا

23- Failin te'hirinin (mefulun fail üzerine takdiminin) vacip olduğu yerler nelerdir? S:12

- 1-Faile meful zamiri bitiştiği zaman (Lafzan ve rütbeten izmar kable zikir lazım gelmesin için) gibi ضرب زيدا غلامه
- 2-Fail "الا" dan sonra vakî olduğu zaman (Matlub olan hasır değişmesin için) gibi ما ضرب عمرا الا زيد
- 3- Fail "الا" manasına olandan sonra vakî olduğu zaman (Matlub olan hasır değişmesin için) gibi انما ضرب عمروا زيد
- 4-Fail fiile bitişik zamir olmayıp, meful fiile bitişik zamir olduğu zaman (İttisal infisale zıt olduğu için) gibi ضربك زيد

24- Failin fiilinin hazfi kaç şekilde olur? S:12

- Karine kaim olduğu vakit fiil, cevazen ve vücuben hazif olunur. Cevazen hazfide iki kısımdır.
- 1-Muhakkak sual karinesi ile olur. (من قام) sualine (زيد) demek gibi.
  - 2-Mukadder sual karinesi ile olur. (لَيْبِكَ يَزِيدُ ضَارِعٌ لَخُصُومَةٍ) şiirinde olduğu gibi.
- Vücuben hazfi ise: ان احد من المشركين استجارك gibi; fiilin önce hazf edildiği sonra haziften doğan belirsizliği kaldırmak için açıklandığı yerde olur. Bu ayette zatı hazfe karine: (ان)'i şartıyenin isim üzerine dâhil olmasıdır. Tayini mahzufe karine: dir. و ان استجارك احد من المشركين استجارك Bu ayeti kerimenin takdiri ise

25- Tenazu nedir, kaç yerde olur? S:13

- İki fiilin kendilerinden sonra gelen ismi zahirde amel etme hususundaki ihtilaflardır. Üç yerde olur.
- 1-Failde اكرمنى وضربت زيدا gibi. 2-Mefulde اكرمنى وضربت زيدا gibi. 3-Hem Failde hem de Mefulde olur. اكرمنى وضربت زيدا gibi. Basralılar ikinci fiili, küfeliler birinci fiili amel ettirdiler.
- Eğer ikincisi amel ettirilirse fail birincisinde zamir olarak getirilir. مefulun hazfi caiz ise meful hazfedilir değilse birincisinde açık olarak getirilir. حسبته منطلقا و حسبته زيدا منطلقا Birincisini amel ettirsen ikincisinde faili, muhtar görüşe göre de mefulü zamir kılarırsın.

26- Naibi failin tarifi ve şartı nedir, hangi mefuller naibi fail olmaz? S:14

Naibi Fail: كل مفعول حذف فاعله و اقيم هو مقامه **Manası:** Faili hazf olunup, mefulu fail makamına geçen her bir mefuldur.

Naibi fail olmaya mefuller arasında mefulu bih varsa mefulu bih daha layıktır. O yoksa naibi fail olma hususunda hepsi müsavidir. Şartı: Fiilin meçhul siga üzerine olmasıdır. Mazı de: فَعِلْ Muzarı de: يُفَعِّلْ

Naibi fail olmayan mefuller.

- 1- علمت babının ikinci mefulu. 2- اعلمت babının üçüncü mefulu. 3- ساءل mefulu leh'de naibi fail olmaz 4- واو- ساءل mefulu meah

27- Mübteda nedir? Misalleri nelerdir? Mübteda da ne zaman iki emir caiz olur? S: 15

هو الاسم المجرد عن العوامل اللفظية مسندا اليه او الصفة الواقعة بعد حرف النفي و الف الإستفهام رافعة لظاهر

Mübteda; Müsnedü iley olduğu halde lafzi amillerden soyulmuş isim ya da;

Zahirdeki ismini raf edici olduğu halde istifham elifinden ya da nefi harfinden sonra vaki olan sıfatı sarfiyyedir.

Misalleri: اقامم زيدان, اقامم زيدان, اقامم زيدان Sıfat vaki olan mübteda, müfret isme mutabakat ederse iki emir caiz olur.

Yani hem mübteda hem de mukaddem haber olmak. Mesela اقامم زيد

28- Haber nedir? Mübteda ve haberde amil nedir? S:16

Haber: المذكورة هو مجرد المسند به المغاير للصفة المذكورة **Manası:** Mezkür (harfi nefi ya da elifi istifhamdan sonra) sıfata zıt olan ve müsnedü bih olan mücerred isimdir. Mübteda ve haber de amil, amili manevidir. Mübteda asıl olan tagdim etmektir.

29- Mübteda nekre olur mu, tahsis vecihleri nelerdir? S: 16

Her ne kadar mübteda da asıl olan marife olmak olsa da, tahsis vecihlerinden biri ile hususileştiği zaman nekrelerde mübteda olur. Tahsis vecihleri altıdır.

- 1- Sıfat ile hususileşir. وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ
- 2- Mütakellimin ilmiyle hususileşir. ارجلٌ في الدار ام امرأة
- 3- Mübteda nefiden sonra vakî olduğu zaman ما احد خير منك
- 4- Failin hususileştiği şey ile hususileşir. شرٌّ أهرَّ ذانابٍ
- 5- Mütakellime nisbetle Mesela (اصلی سلامی عليك) سلام عليك
- 6- Zarf olan haberin, mübteda üzerine takdimi ile hususileşir. Mesela: في الدار رجلٌ

30- Mübtedanın takdiminin vacib olduğu yerler nerelerdir? Sebepleri nelerdir? S:17

- 1- Mübteda kendisi için sadrı kelim olan şeyi tazammun ettiği zaman. Sadaretini muhafaza için من ابوك
- 2- Mübteda ve haber her ikisi de marife olduğu zaman. Karışıklığı defî için. زيد المنطلق
- 3- Mübteda ve haber asıl tahsiste müsavi olduğu zaman. Karışıklığı defî için افضل مني افضل منك
- 4- Haberi, fiil olursa. Mübteda, fiili müfred olduğu zaman faile, fiili tesniye ve cemi olduğunda failden bedele karışmasının için نيد قام

31- Haberin mübteda üzerine takdiminin vacib olduğu yerler nerelerdir? S:17

- 1-Haber kendisi için sadrı kelim olan şeyi tazammun ettiği zaman. Sadaretini muhafaza için اين زيد
- 2- Haber mübtedanın mübtedalığını sahih kılıcı olduğu zaman. Nekre olan mübtedayı tahsis için. في الدار رجل
- 3-Mübteda haberin müteallığı için zamir olursa. Lafzen ve manen izmarkablezzikir meydana gelmesin için على التمرة مثلها زيدا
- 4- Haber عندى انك قائم den haber vaki olursa. ان'yi meksuraya karışmasının için.

32- Habere fanın duhulünün sahih olduğu yerler nedir? S:18

Mübteda şart manasını tazammun ederse sahih olur ki şart manasını tazammun etmesi ise;

- 1-Mübteda fiil ile sıralanmış ismi mevsul olursa الذى ياعتي فله درهم
- 2-Mübteda zarf ile sıralanmış ismi mevsul olursa الذى فى دار فله درهم
- 3-Mübteda fiil ile sıralanmış olan ismi mevsulle sıfatlanmış olursa الرجال الذى ياعتي فله درهم
- 4-Mübteda zarf ile sıralanmış olan ismi mevsulle sıfatlanmış olursa الرجال الذى فندار فله درهم
- 5-Mübteda fiil ile sıfatlanmış bir nekre olursa رجلٌ ياعتي فله درهم
- 6- Zarf ile sıfatlanmış nekre olursa رجلٌ فى الدار فله درهم

33- Mensubat ve mefulu mutlağın tarifi nedir, m. mutlağın fiili kaç şekilde hazf olunur? S:20

Mensubat: علم المفعولية هو ما اشتمل على **Manası:** Mefuliyet alameti üzerine şamil olan isimdir.

Mefulu mutlak: ومعناه وهو اسم ما فعله فاعلٌ ففعلٌ مذكورٌ بمعناه **Manası:** Mefulu mutlak manasına olan mezkür filin failinin işlemiş olduğu şeyin ismidir.

Mefulu mutlakın fiili, cevazen ve vücuben hazf olunur. Vücuben hazf; semaî olur, kıyası olur. Mefulu mutlakın amilinin vücuben ve semaen hazf olunduğu yerler yedidir. Bunlar: رَعِيًا، خَيْبَتًا، جَدْعًا، حَمْدًا، شُكْرًا، عُجْبًا

34- Mefulu mutlağın filinin vücubən kıyasən hazf edildiği yerler nerelerdir? S:21,22

1. Me'ulu Mutlağın kendisinden haber olmayan isim üzerine dâhil olan nefi den veya nefi manasından sonra müsbet veya mükerrer olarak vaki olduğu yerde. ما انت الا سيرا ای تسیر سیرا nefiyden sonra gelene misaldir.
2. Evvel geçen cümlemin manasının gayesini açıklamak için vaki olan mef'ulu mutlak. زید سیرا سیرا ای یسیر سیرا سیرا nefiy manasından sonra gelene misaldir. انما انت سیرا tekrar edilene misal.
3. Azalarla yapılan bir iş olduğu halde kendisine bir şey benzetilsin diye mef'ulu mutlağın manasında olan bir isme ve o ismin sahibine şamil olan bir cümleden sonra vaki olan mefulü mutlak. اما تمنون منا بعد الشدّ واما يفدون فداءً gibi ibarenin aslı فشدوا الوثاق فإما منا بعد واما فداءً şeklindedir.
4. Başkasına yapılan bir iş olduğu halde kendisine bir şey benzetilsin diye mef'ulu mutlağın manasında olan bir isme ve o ismin sahibine şamil olan bir cümleden sonra vaki olan mefulü mutlak. مررت بزید فاذا له صوتٌ صوت حمارٍ ibarenin takdiri يصوت şeklindedir.
5. Başkasına ihtimali olmayan bir cümlemin manası olarak vaki olan mefulü mutlak. اعترفتُ اعترافاً şeklindedir. له عليّ الف درهمٍ اعترافاً
6. Başkasına ihtimali olan bir cümlemin manası olarak vaki olan mefulü mutlak. زيد قائمٌ حقاً şeklindedir. حقٌ حقاً زيد قائمٌ حقاً
7. Tesniye olarak vaki olan mefulü mutlak. البُلبُ لك البابين سعديك ve أسعدك إسعاداً بعد اسعادٍ gibi. Takdirleri

35- Mefulu bih nedir,fili kaç şekilde hazf olunur? S:22

Manası: Failin fili kendi üzerinde vaki olandır. هو ما وقع عليه فعلُ الفاعل

İki şekilde hazif olunur. Cevazen olur. Vücuben olur.

Cevazen hazfine misal: **زيدا** demek gibi. **من اضرب** diyen kimseye

Vübuben hazfi ise dört yerdedir. 1- Semaî 2- Münadâ 3- İzmar ala şeridatittefsir 4- Tahzir

36- Münada nedir, nida harfleri nelerdir, ve münadanın irabı nasıldır? S:23

Münada: **يا، ايا، هيا، اى، همزه** dir. Nida harfleri: **يا، ايا، هيا، اى، همزه** dir.

İrabi: 1. Müfret maarife olan münada alama yürfeu bih (raf olduğu şey üzere) mebnidir.

gibi. یازیدُ - یازیدان - یازیدون

2. Kendisine Lam-ı İstiğase bitişen münada mecrurdur. **يا زليد** gibi. Yardım talep etmek manasındadır.
3. Kendisine Elif-i İstiğase bitişen münada fetha üzere mebnidir. **يا زيداه** gibi 'he' harfi vakıf için eklenmiştir.
4. Bunların dışında ise mensuptur. (mebni değil) **يا عبد الله - يا رجلاً - يا طالعا جبلا** gibi.

37- Münada da terhim nedir, hükmü nasıldır? S:25

Terhım: وهو خُذْفٌ فی اخر المناذا تخفیفًا Hafiflik için münadanın ahirini hazfetmektir.

Hükmü Münada da caizdir. Münadanın gayrısında zarureti şiiirden dolayı caizdir. Üç şartı vardır.

1-Münada; Muzaf, Müsteğase, Mendüp ve Cümle olmayacak. 2-Üç harf üzerine zaid olan Alem olacak.

3- Ta-i Te'nis li olacak. Misaller. **يا حار ای حارثُ – يا ثمو ای ثمودُ** gibi.

38- İzmar ala şeridatit tefsir ve misalleri nedir? S:27

وهو كلُّ اسم بعده فعلٌ أو شبههُ مُشْتَغِلٌ عنه بضميره أو مُتَعَلِّقٌ لهُ سُلْطٌ عليه هو أو مناسبه لِنَصْبِهِ

Manası: Kendisinden sonra kendisine raci zamirde ya da muteallakta amel etmesi sebebi ile, kendisinde amel etmekten alıkoyan fiil ya da şibih fiil olan her bir isim ki; o isim üzerine fiil ya da şibih fiil veya münasini getirilmiş olsa elbette o ismi nasp eder. Misalleri: (ضربت) * زيدا ضربته (جاوزت) * زيدا مررت به (أهنت) * زيدا ضربت غلامه (لا) * (زيدا ضربت عليه) زيدا حبست عليه

39- Tahzirin tarifi ve misali nedir? S:30

Tahzir: وهو معمولٌ بتقديرٍ اتَّقِ تحذيراً مما بعده أو ذِكْرُ الْمُحَذَّرِ مِنْهُ مُكْرَراً Muhazzerun minh mükerrer olduğu halde zikrolunan veya mabadindeki isimden kaçındırılmak için ittegi fiilinin takdiri ile mamûl olundur.

ايك ان تحذف الطريق الطريق ,ايك والأسد Misali:

40- Mefulü fihin tarifi nedir ve mefulü fihten fi ne zaman hazf olunur? S:30

Manası: Zamandan ya da mekandan olan mezkur iş kendisinde işlenen isimdir. **ما فُعِلَ فِيهِ فَعْلٌ مَذْكُورٌ مِنْ زَمَانٍ أَوْ مَكَانٍ** Eğer mefulü fih, zarfı zamanı mübhem, zarfı zamanı mahdud zarfı mekanı mübhem olursa fi hazf olunur. Zarfı mekanı mahduda ise sadece 3 fiil dahil olduğu zaman (دخل*نزل*سكن) hazf olunur.

41- Mefulü lehin tarifi nedir ve mefulü lehten lam ne zaman hazf olunur? S:31

هُوَ مَا فُعِلَ لِأَجَلِهِ فَعَلَ مَذْكُورٌ Mezkür hades kendi ecli için işlenen şeyin ismidir.

1-Mefulü leh illetli fiil'in faili için iş olacak. Yani mefulü leh ile illetli fiilin faili aynı olacak.

2-Mefulü leh illetli fiile vücutta yakın olacak. **ضربتُ زيدا تأديبا - قعدت عن الحرب خُبنًا** gibi.

42- Mefulü meahın tarifi nedir,mefulu meah olan yerlerde atıfta caiz midir? S:32

Manası: Lafzan ya da manen olan filin, mamûlüne müzahabet için
جنت انا و ذید و ذیداً. Eğer fiil lafzan olup atıfta caiz olursa iki vecih caizdir. Vavdan sonra zikr olunan isimdir.

جئت و نيداً Eğer fiil lafzan olup atif caiz olmazsa nasp okunarak mefulü meahtır.

Eğer fiil manen olup atıf caiz olursa atıf taayyün eder, atıf caiz olmazsa nasp taayyün eder. **ما لنبي و عمر**

43- Halin tarifi, amili ve şartı nedir,halin zilhal ve amili üzere takdimi caiz midir? S: 32,33

Manasi: Lafzan ya da manen mefulü bihin ya da failin halini beyan edendir. ما يبين هيئة الفاعل او المفعول به لفظا او معنى

Halin amili fiil olur: ضربت زيدا قائما Şibih fiil olur: زيد مضروب قائما Manayı fiil olur: هذا زيد قائما Halin şartı nekre olmaktadır. Zil hal (hal sahibi) ise çoğu kere marife olur.Eğer zilhal mahza nekre olursa takdimi vaciptir. Mecrur olan zilhal üzere takdimi mümtendir. Bunun gayrında caizdir.

Amil fiil ya da şibih fiil olursa amel üzere takdimi caiz, mana fiil olursa caiz değil, mana fiilden zarf olursa ihtilafıdır.

44- Temyiz nedir, kaç şeyden kapalılığı kaldırır? S:34

Temyiz: Mukadder yada mezkur zattaki kararlaşmış kapalılığı kaldırandır. ما يرفع الإبهام المُستقرَّ عن ذات مذكورة او مقدرة

1- Ya lafızda mezkur olan zattan ibhamiyeti kaldırır. Bu Müfret miktar, Adet, Vezin veya Keyl dir.

Bu durumda temyizin amili; ismi mübhem-i tâm'dır. Müfret miktar **عشرون درهما** Vezn: **رطلّ زیتاً** Keyl: **قفزان برا** gibi.

2- Yada lafızda mukadder zattan ibhamiyeti kaldırır. Bu ya cümle veya şibhi cümle veya izafet olur.

Bu durumda temyizin amili; fiil, şibhi fiil veya mana fiildir. Cümle: طاب زيد نفساً Şibih cümle: زيد طيبٌ أباً İzafet

45- Müstesna kaç kısımdır, irabı nasıldır? S:36

Müstesna iki kısımdır. 1- Müstesnayı muttasıl olur: **جاىنى القوم الا زيدا هو المخرج عن متعدد لفظا او تقديرا بالا واخواتها** gibi.

2-Müstesnayı munkatı olur. جایی القوم الا حمارا : هو المذكور بعدها غير مخرج. gibi.

Müstesnanın irabı: Nasbı vacip olduğu yerler: Müstesna tam muceb kelamda sıfatın gayrı لا dan sonra vakı olduğu zaman, müstesna; müstesna minh üzerine tekaddüm ettiği zaman, müstesna munkatı olduğu zaman, müstesna عدى, ماخلا, خلا, den sonra vakî olduğu zaman.

Nasb caiz, bedel tercih olunduğu yerler Müstesna minh mezkur olduğu halde, gayrı muceb kelimada لا¹⁷dan sonra vakı olduğu zaman. Gayrı muceb kelimada, müstesna minh gayrı mezkûr olduğu zaman, müstesna avamil hasebi üzere irablanır. Müstesna **غیر, سوی, سواء و حاشا** dan sonra mecrurdur.

46- Cinsini nefi için olan Lanın isminin irabı nedir? S:39

Muzaf ya da şibih muzaf olduğu halde ismini takip edip nekre olarak vaki olursa mensuptur. **غُلَامٌ رَجُلٌ** gibi.

Eğer lanın ismi müfred olursa ala ma yünsebu bih mebnidir. Eğer marife ya da la ile arası fasl olunursa raf ve tekrar vaciptir.

Lağ fî dâri glâm zîd vâ emrô Faslolunduğuna misal: لا نذ فالدار ولا عمر Marifeye misal: لا رجل ف الدار Müfrede misal:

53- Mebni nedir ve nelerdir ? S:53

Mebni: ما ناسب مبنى الاصل او وقع غير مركب

Gayrı mürekkep olduğu halde vaki olan ya da mebnîyi asla münasip olan isimdir.

Mebniler: Muzmerat, Esmâi işaret, Mevsulat, Esmâi Efâl, Esvat, Mürekkebat, Bazı zuruf

54- Zamir nedir ve kısımları nelerdir ? S:53

Zamir: ما وضع لمتكلم او مخاطب او غائب تقدم ذكره لفظاً او معنا او حكماً

Manası: Hükmen, lafzan ya da manen olduğu halde zikri tegaddüm eden gaip, mütekellim ya da muhatap için vaz olunan isimdir. Zamirler 5 tir. Merfu muttasıl, Merfu munfasıl, Mensubu muttasıl, mensubu munfasıl, mecruru muttasıl.

55- Merfu muttasıl zamiri nerelerdedir ? S:54

Açık olarak geldiği yerler: Fiillerin tesniyelerinde bulunur. O zamir de eliftir. Cemi müzekkerlerde bulunur. O zamir vavdır. Cemi müennes sigalarında bulunur. O zamir nundur. Fiili mazi müfred müzekker muhatap ve müennes muhataba sigalarında ت' dir. Fili mazi mütekellim vahde sigasında ت , meal gayr sigasında نا dir.

Fili mazinin gayrisinde müfred muhatap sigalarında bulunur. Bu da ى dir.

Gizli (tahtında) geldiği yerler: Fili mazi ve muzarida müfred müzekker gaib ve müennes gaibelerde, Muzari müfred müzekker muhatapta ve nefsi mütekellimlerinde bulunur.

56- Muttasıl zamirin özürlenip yerine munfasılların geldiği yerler nerelerdir ? S:54 , 55

1- Zamir amili üzerine takaddüm ederse munfasıl getirilir. Çünkü ittisal ahire olur. Misal: اياك ضربتُ gibi.

2- Bir gaye sebebiyle fasıl yapıldığı zaman munfasıl getirilir. Çünkü infisal, ittisale zıttır. Misal: ما ضربك الاانا

3- Zamirin amili hazfedildiği zaman, zamir munfasıl getirilir. Çünkü ittisal için bir şey kalmamıştır. Misal: اياك والشررٌ بَعْدُ. olan amili hazfedeince كُ yerine iyyake gelmiştir.

4- Amil manevî olursa zamir munfasıl getirilir. Çünkü lafzın manaya ittisali mümtenidir. Misal: انا زيدٌ gibi.

5- Amil harf olduğu halde zamir merfu olursa munfasıl getirilir. Çünkü merfu zamir harflere bitişmez. Misal: ما انت قائما

6- Başkasına ait olan sıfat, zamire isnat edilirse munfasıl getirilir. Çünkü munfasıl getirilmezse bazı durumlarda iltibas olur. Misal: هند زيد ضاربتة هي

57- Nunu vikaye nedir ve hangi fiillerde bulunur ? S:56

Fiilin ahirine mütekellim ya'sı dahil edileceğinde ahirki harfi kesreden muhafaza için ya ile ahirki harf arasına dahil edilen koruyucu nundur. İrap nunudan soyulmuş fili mazi da ve muzarida ya ile beraber vikaye nunu lazımdır. Ahirinde nun olan fili mazi ve muzarida inne ve kardeşlerinde ledünde ise muhayyerlik vardır.

58- Zamiri fasıl, şan ve kıssa nedir, zamiri faslın şartları nelerdir? S:56

Zamiri fasıl, haberin sıfatla karıştırılmaması için, Mübteda ile Haber arasına giren Merfu munfasıl sigadır.

Zamiri faslın şartları:

1- Haberin Maarife olması. 2- زيد هو العالم من ile kullanılan ismi tafdil olması. زيد هو افضل من عمرو gibi.

Zamiri şan: Cümleden önce gelen ve kendisinden sonraki cümle ile tefsir olunan gaip zamirdir.

Müzekker ise 'Şan' denilir. قل هو الله احد gibi. Müennes ise 'Kıssa' denilir. فاتها لاتعمى الابصار gibi.

59- Esmâ işaret nedir, vezinleri nelerdir? S:57, 58

Esmâ işaret: ما وُضِعَ لمُشَارٍ اليه Muşarun ileyh için vazolunan isimdir.

Yakın için: Müzekker هذَان - هُنَالَاء Müennes: هَتَان ، هَتَيْن - هُنَالَاء

Orta için: Müzekker: تَانِك - تَانِكْ ، تَيْنِك - أُوْلَانِكْ Müennes: ذَاك - ذَانِك ، ذَيْنِك - أُوْلَانِكْ

Uzak için: Müzekker: تَلِك - تَانِكْ ، تَيْنِك - أُوْلَانِكْ Müennes: ذَالِك - ذَانِك ، ذَيْنِك - أُوْلَانِكْ

60- İsmi mevsul nedir, vezinleri nedir, sılanın şartları nelerdir? S:58, 59

İsmi Mevsul: ما لا يتم جزءاً إلا بصلة و عائِدٌ Cüz cihetinden ancak aid ve sıla ile tamam olan isimdir.

Sıla malum bir cümle haberiyedir. Ve o cümleden ismi mevsula raci bir zamir lazımdır.

Müfred müzekker: الَّذِي tesniye müzekker: الَّذِينَ *الَّذَانِ cemi müzekker: الَّذِينَ

Müfred müennes: الَّتِي tesniye müenne: اللَّتَيْنِ *الَّتَانِ cemi müennes: اللَّاتِي *الَّلَاتِي *الَّلِي *الَّلَايِ *اللَّوَاتِ *اللَّوَاتِي

61- الذی ile haber vermenin şartları nedir, ve neler ile الذی li olarak haber verilemez? S:59,60

1- الذی Kelamın başına getirilir. 2-Muhberi anı (kendisi ile haber verilecek olan) mevzine الذی raci zamir getirilir.

3- Muhberi anı kelamın sonuna haber olarak getirilir ضربتُ ذيداً misalinde zeyd ile haber verileceğinde الذی ضربته ذيد denir.

Zamiri şandan, mevsuftan ve sıfattan, amil olan mastardan, halden, ellezinin gayrıya raci için olan müstehig zamirden ve bu zamir üzerine müştemil isimden ellezi ile haber vermek 3 şarttan biri kendilerinde bulunmadığından özürlenir.

62- Esmâ ef'al ve esvat nedir? S:61,62

Mazi ve emir manasına olan isimlere esmâ ef'al denir.

Bazıları Emir manasındadır. رُوِيَ زيدا ای امهله gibi. Bazıları Mazi manasındadır. هيهات زيد ای بعد gibi.

Esvat: كل لفظ حكي به صوتٌ او صَوْتٌ به للبهائم فالاول كغاقٍ والثاني كَنَحٍّ

Kendisiyle hayvanlara seslenilen ya da kendisiyle ses hikaye olan lafızlardır.

63- Mürekkebat nedir, mebnilik şartı nelerdir? S: 62

كل اسم من كلمتين ليس بينهما نسبت Aralarında nisbet olmayan iki kelimedenden olan her bir isim.

Eğer ikincisi harfi tezammun ediyorsa her ikisi de mebnidir. خمسة عشر gibi. İkincisi harf manası tezammun etmiyorsa ikincisi murebtir, birincisi efsah kavle göre mebnidir. بعطبك gibi.

64- Kinayelerden olan كم hangi manalarda kullanılır ve mümeyyizi nedir? S: 62

كم adet içindir. İstifham ve haberiyeye için kullanılır.

İstifham için olan كم in mümeyyizi mensub ve müfrettir. Haberiyeye için olan كم in mümeyyizi müfred, cemi mecrurdur.

65- Mebniyattan olan bazı zarflar nelerdir? S: 63, 64

1- اذ Mazi için olan 2- اذا Müstegbel için olan 3- متى ve اتي ve زمان için olan 4- اين ve مکان için olan 5- كيف halde zaman için olan 6- ايان İstifham manasına olduğu halde 7- Evveli müddet ve cemi müddet 8- منذ ve منذ manalarında olan عوض menfi muzari için olan 9- قط menfi mazi için olan 10- لدی، لدن 8- منذ ve منذ manalarında olan

66- Marife ve nekre nedir, marifeler nelerdir? S: 65, 66

Marife ما وضع لشيء لابعينه Muayyen olmayan bir şey için vazolunan lafızdır. Nekre ما وضع لشيء لابعينه Muayyen bir şey için vazolunan lafızdır. Marifeler: 1- Zamirler 2-Alemler 3-4 Mübhemat (esmai işaret, ismi mevsul) 5-Muarraf billam 6- Bu beş şeye izafeti manevi ile muzaf olanlar.

67 – Sayıların müzekker ve müennes gelişi nasıldır ve mümeyyizleri nedir? S: 66, 67

۱-واحد ۲-اثنان ۳-ثلاثة ۴-اربعة ۵-خمسة ۶-سنة ۷-سبعة ۸-ثمانية ۹-تسعة ۱۰-عشرة 1-10 Müzekkerler
واحدة ۲-اثنان ۳-ثلاث ۴-اربع ۵-خمس ۶-ست ۷-سبع ۸-ثمان ۹-تسع ۱۰-عشر 1-10 Müennesler
۱۱ - احد عشر ۱۲ - اثنا عشر ۱۳ - ثلاثة عشر : 11-19 Müzekkerler
۱۱ - احدى عشرة ۱۲ - اثنتا عشرة ۱۳ - ثلاث عشرة : 11-19 Müennesler

عشرون ve kardeşlerinde (30,40...90) müzekker ve müennes aynıdır. Bunlara rakam ekleneceği zaman atıf ile gelir. Mesela müzekker için 34 = اربع و ثلاثون Müennes için : اربع و ثلاثون

جائى ثلاثة رجال 3'ten 10'a kadar olan sayıların mümeyyizi mecrur ve cemidir.

جائى خمسة عشر رجلاً 11' den 99' a kadar olan sayıların mümeyyizi müfred ve mensuptur.

جائى الفان رجل. ۱۰۰۰ in ve bunların tesniyelerinin ۱۰۰۰ in cemisinin mümeyyizi müfred mecrurdur.

68 – Müzekker ve müennes nedir müennes alametleri nelerdir? S: 69

Müennes: ما فيه علامة التانيث لفضا او تقديرا Kendisinde lafzan ya da takdiran müennes alameti bulunan isimdir. Müzekker bunun hilafıdır. Müennes alameti 3 tür. ة, elifi magsure (خبلی) ve elifi memdude (حمراء) dir. Müennes eğer karşısında müzekkerden biri bulunursa hakiki, bulunmazsa lafzi diye sınıflandırılır.

69 – Müenneslerin amillerinin halleri nasıldır? S: 69

Eğer fiil mutlak olarak müennese isnad olunursa ت ile gelir. Zahiri olarak gelen ğayrı hakiki müenneslerde muhayyerlik vardır. طلع الشمس - طلعة الشمس gibi.

Zahir cemilerde ise: Cemi müzekker salimin gayriye isnad olursa ت ile gelmekte muhayyerlik vardır. جاء الرجال - جاءة الرجال gibi.

Cemi müzekker salimin amilinin müfred müzekker olması vaciptir. جاء المسلمون gibi.

Muzmer cemilerde ise: Eğer amil cemi müzekker salimin zamirine isnad olursa amilinin cemi müzekker olması vaciptir.

جاء المسلمون misalinde amil هم olan zamire isnad olmuştur ve amili جاء diye cemi müzekker olarak gelmiştir.

Eğer amil cemi müzekker mükesser akıl zamirine isnad olursa amilinin müfred müennes ya da cemi müzekker olması vaciptir. رجال جاءت او جاء

Bu iki yerin gayrısındaki cemilerin zamirine amil isnad olursa; amilin müfred müennes ya da cemi müennes olması vaciptir.

70 – Tesniye ve cemi nedir? S: 70, 71

Tesniye ما لحق اخره الف او ياء مفتوح ما قبلها و نون مكسور ليدل على ان معه مثله من جنسه

Müfredinin cinsinden olduğu halde, müfredinin misli müfrediyle beraber olmak üzere delalet etmesi için ahirine elif ya da ma gabli meftuh ya ile meksur nun bitişendir.

Cemi: ما دل على احاد مقصودة بحروف مفردة بتغير ما Suret bakımından değişiklik olduğu halde müfredinin harfleriyle kasdolunan fertler üzerine delalet eden kelimedir.

71– Cemiler kaç ayrıılır, cemi müzekkerin tarifi ve şartları nelerdir? S: 71, 72

Sahih ve mükesser olur. Sahihte müzekker ve müennes olur.

Cemi müzekker: ما لحق اخره واو مضموم ما قبلها او ياء مكسور ما قبلها و نون مفتوح ليدل على ان معه اكثر

Müfredten daha fazlasına delalet etsin için ahirine ma gabli mezmum bir vav ya da, ma gabli meksur bir ya ve meftuh bir nun bitişen kelimedir. Şartı; Eğer isimse müzekker ve akıllı alem olmasıdır. زيدون gibi. Sıfatsa; akıllı müzekker olacak. افعل

فعلا ve فعلاء vezinde olmayacak. Sıfat müzekker ve müenneslikte müsavi olmayacak. Kendisinde te'nis tesisi olan müzekker isim olmayacak.

72– Cemi müennes salim ve cemi mükesser nedir? S: 72, 73

Cemi müennes salim: ما لحق آخره الف و تاء Ahirine elif ve ta bitişen cemidir.

Şartları: Eğer müzekkeri varsa vav ve nun ile cemilenen bir müzekker olacak. Eğer müzekkeri yoksa te'den soyulmuş olmayacak. حائض gibi.

Cemi Mükesser: ما تغيّر بناءً واحده Müfrenin binası değişen cemidir. 3'ten 10'a kadar olan varlıkları ifade ederse cemi gılettir. 4 vezni vardır. أَفْعَلٌ - أَفْعَالٌ - أَفْعَلَةٌ - فِعْلَةٌ 10 dan yukarı varlıkları ifade ederse cemi kesrettir.

73– İsmi fail nedir, mastar ve ismi failin amel şartları nelerdir? S: 73, 74

İsmi Fail: ما اشتق من فعلٍ لمن قام به بمعنى الحدث

Hudüs manasına olduğu halde kendisi ile kaim olan kişi için fiilden müştak kılınan isimdir. Mai nafiye ya da hemze ya da sahipleri (mübteda, mevsuf, zilhal) üzerine itimat ile ve hal ve istikbal manasına olması şartı ile filinin ameli gibi amel eder.

زيد ضارب ابوه جاء الضارب ابوه – جاء رجل ضارب ابوه

Eğer ismi fail zamanı mazi için olursa mefulüne izafeti vaciptir. İsmi faile lam dahil olursa bütün zamanlarda müsavidir.

Mastar: Mefulu mutlak olmadığı müddetçe üç zamanda da filinin ameli gibi amel eder. Eğer mefulu mutlak olursa amel filindir.

74– Sıfatı müşebbehe nedir, meselelerinin taksimi nedir? S: 76

Şübüt manasına olduğu halde fiil kendisiyle kaim olan kişi için lazım fiilden müştak olan isimdir. Meselelerinin taksimi: Lamli ya da lamsız olur. Her ikisinin de mamülleri muzaf olur, ya lamı tarifli olur ya da her ikisinden soyulmuş olur. $2 \times 3 = 6$ Bu 6 kısımdan her bireri merfu, mensup, mecrur olur. $6 \times 3 = 18$ eder. Raf failiyet üzeredir. Nasp, eğer meful marife ise şibih meful üzere, nekreyse temyiziyyet üzeredir. Cer ise izafet üzeredir.

75– İsmi tafdil nedir ve vezinleri nasıl gelir? S: 77, 78

İsmi tafdil: ما اشتق من فعلٍ لموصوفٍ بزيادةٍ على غيره Ğayr üzerine ziyadelik ile vasıflanan zat için hudüs filinden müştak kılınan isimdir.

أَفْعَلٌ فُعْلًا vezninde olabilmesinin şartı bu vezin üzere bina mümkün olsun için renk ve ayıp bildiren kelimeler hariç sülasi mücerred sığasından olmasıdır.

Sülasinin ğayrısında ise ismi tafdile أَشَدُّ منه استخرأجاً ve benzerleri bitiştirilir. أَشَدُّ مِنْ عَمْرٍا gibi.

76– İsmi tafdil kaç vecih üzere kullanılır ve irapları nedir? S: 78, 79

Üç vecih üzere kullanılır. İzafet ile min ile ve muarraf billam ile. Bunlardan ikisinin aynı anda kullanılması ve mufaddal aleyh bilindiği zaman müstesna (الله أكبر) hiç birinin kullanılmadan ismi tafdilin zikri caiz değildir.

Bir şeye muzaf olduğu zaman ismi tafdil için iki mana vardır. 1. Mana: Ziyadeliği, yalnız kendisine muzaf olan kimse üzerine kasdetmek ve mevsufun muzaf ileyhten olması şarttır. نَيْدٌ أَفْطَلُ النَّاسِ misalinde olduğu gibi.

İkinci mana ise: Bunun masivasındaki muzaf olduğu durumlar olup mutlak olarak ziyadeliği kasdetmektir. يَوْسُفُ أَحْسَنُ أَخَوْتِهِ gibi

İzafetin 1. Manasında olanda ismi tafdilin müfred gelmesi de mevsufa mutabakat etmesi de caizdir.

İzafetin 2. Manasında olan ve lam ile marife olmuş ismi tafdilin mevsufuna mutabakatı lazımdır.

Min ile olan ismi tafdil ise müfred müzekker olarak gelir. أَفْطَلُ مِنْ عَمْرٍا